

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lugduni, M.DC.LI.**

Punct I. Apparatus ad tota[m] rei elucidatione[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

CONTROVERSIA II.

De conceptu viuentis.

ANIMA est viuentis forma, & omne ens animā constans viuens est, non tamen omne viuens animam dicit; Angelus enim propriissimē viuūt, & animā caret, & Deus viuūt, & vita est, tamen neque est anima, neque animam in se habet; est ergo anima viuendi ratio in viuētibus, quā formā componuntur. Hac ratione ad disputationem de anima spectat, proprium vitæ atque viuētis indagare conceptum, in quo inuestigando materiam nostrorum recentiorum labor superauit, qui in re nimis aridā, & angustis definitā terminis varias de hoc viuētis conceptu tradidēre definitiones, & in diuersas disticti sunt sententias; pleræque autem illarum. si rectē conspiciantur, multam inter se affinitatem habent, & tantum in loquendi modo auctores dissentiunt.

PUNCTVM PRIMVM.

Apparatus ad totam rei elucidationem.

INUM in hac re primum noto: nos in hac quæstione non indagare definitionem, vt ex illa, definita cognoscamus, potius iam cognitis definitis quærimus definitionem, vt ipsam illis applicemus. Tenet tota Schola, sensitiua omnia & intellectiua, necnon vegetatiua propriissimē viuere, neque de hoc quæstio potest incidere. Si quis enim assereret, plantas vegetari; bruta sentire, & vegetari; hominem vegetari, sentire, & ratiocinari; & simul assereret plantas, vel bruta, vel hominem non viuere, tantum discederet à communi sententia in modo loquendi vt cum Suatio ex Clement. Alexand. notabam. Controu. præcedenti, Punct. i. ubi probaui plantas propriissimē vitæ compotes esse. Idem esset, si quis diceret Angelos, imò & Deum intelligere, & amare, & exercere omnes operationes, quas nos in Deo, & in Angelo agnoscimus, & his concessis, Angelo, & Deo vitam denegaret, nihilominus grauius puniendus esset, quisquis ita loqueretur, quia dicere Deum non viuere hæreticum est, dicente Deo: *Vino ego, nolo mortem peccatoris, &c.* Sicuti grauius delinqueret qui diceret Christum non esse hominem, & in omnibus loquendum est, iuxta communem, & in rebus fidei ab hac discedere, hæreticum sonat. In re nostra omnes Doctores, & Ecclesiæ Patres, & Canonici scriptores viuētia vocant, quæ intelligunt, & amant, sicuti Deus, Angelus & homo: quæ sentiunt, & appetunt sicut bruta: necnon quæ se per intrusumptionem nutriunt, vt plantæ. Neque aliud tanquam ens viuens appellauit probatus vllus Doctor. Quapropter nostrum in hac re negotium erit definitionem tradere, & proprium indagare conceptum his viuētibus communem, in quem omnes conspirent, & per quem ab omnibus quibuscunque aliis differant.

2 In omnibus viuētibus assignatis (Deo dempto, de quo est quæstio, an habeat vitam per modum actus primi) duplex reperitur vita: quædam radicalis, & per modum actus primi; & formalis alia, & per modum actus secundi. Vita radicalis, & per modum actus primi est principium operationum vitalium, in ordine ad quod operationes dicuntur vita in actu secundo, seu illud principium vitalium operationum, quod dicitur in actu secundo vitæ ipsi operationibus. Vita in actu secundo dicuntur ipse operationes vitales, v.g. nutritio, sensatio externa, & interna, atque appetitus sensitiui actus, & cognitio, & volitio. Vita per modum actus primi diuidi solet in vitam substantialem, & accidentalem; vita substantialis est anima, vel Angelus, seu substantia, quæ dicitur in actu secundo viuere operationibus vitalibus. Vita accidentalis (si aliqua est) erit potentia, vel comprincipium accidentale vitæ substantialis, quod dicatur viuere eisdem vitalibus operationibus.

Vitalem operationem immanentem esse affirmant omnes Doctores, licet in illius immanentia explicanda plures sint sententiæ. In præsentiarum explicabo quorū modis actio immanens esse possit, dicturus postea, quæ immanentia sit de ratione operationis vitalis.

Primo potest esse operatio immanens ratione identitatis, & unitatis simplicissime ipsius cum operante, cum quo identificatur realiter, siue formaliter ab illo distinguatur, si distinctionem adhuc formalem non admittat. Hac ratione operationes Dei ad intrā, v.g. cognitio, & volitio Dei, dicuntur operationes immanentes, quia non distinguuntur realiter ab ipso Deo, & in multorum opinione, nec adhuc formaliter distinguuntur saltem cognitio, quia hanc assignant tanquam primum constitutum diuinæ essentia; & volitionem simul pertinere ad constitutionem essentialem Dei, quā plures affirmant. Hoc immanentia genus tantum conuenit operationi increatæ, & infinitæ Dei. An verò possit alicui creaturæ competere, scilicet an possit dari creatura aliqua, quæ per se ipsam sit cognitio obiecti, non est huius loci examinare, neque de hoc quæstionem vellem instituire, nulla enim, quæ de possibili procedit, non mihi est molesta: passim tamen dico in negatiuam partem propendere, quia cognitio dicitur operatio, seu actio, quæ non potest dari in creaturis identificata cum principio, vt probaui 3. Physic. Contr. 1. punct. 1. dabo tamen ad præsentem controuersiam, & naturam actionis vitalis cognoscendam, talem creaturam possibilem esse, v.g. Angelum per suam entitatem cognoscantem semetipsum, aut aliud obiectum; ita vt talis Angelus essentialiter sit cognitio sui, seu obiecti, quod per suam entitatem cognoscit.

Circa immanentiam huius operationis creatæ identificatæ cum substantia cognoscente, placet notare, talem operationem dici immanentem, respectu operantis intentionaliter, hoc est, per illam cognoscentis, quod est substantia identificata cum cognitione. Non tamen talis operatio dicitur immanens, respectu sui principij; quia cum ipsa sit identificata cum substantia, v.g. cum Angelo, distinguatur à principio illam producente, quod erit Deus, respectu cuius neque hæc substantia identificata cum cognitione, neque alia creatura ad extra producta immanens esse potest. Et etiam si talis cognitio identificata cum substantia ab alio principio creato produceretur, non esset immanens respectu illius; quia esset substantia completa, sicut Angelus; quæ supposito distingueretur à suo principio, & hæc non potest immanenter produci à creatura, nullum enim principium creatum potest immanenter producere suppositum aliud, neque completam naturam, quia neque natura, neque suppositum supponunt subiectum, neque inhesionis, neque informationis. Quod autem non supponit subiectum, non potest produci à principio, quod se habeat, vt illius subiectum.

Alia est operatio immanens superaddita principio, à quo procedit: tales sunt operationes omnes, & quæ procedunt à principio creato; & hæc dupliciter possunt immanentiam habere. Primo ratione inhesionis, id est, quia sunt id, quo illarum terminus, siue identificatus cum actione, siue ab ipsa distinctus, inhaeret principio, à quo fluit, & ipsa per se ipsam eidem inhaeret. Secundo per vnionem, quia videlicet terminus actionis vnitur subiecto, à quo procedit, etiam si non subiectetur in illo. Finge tibi, vt rem percipias, animam rationalem simul cum vnione, seu vnitate per se ipsam creati à materia; talis creatio diceretur immanens ratione vnionis, quia media hac illius terminus maneret in principio, à quo fluit. Et ne ad chimæras abeamus ad rem explicandam, suppone modò, quod postea probabo Controu. 3. Punct. 1. sensationem materialem productam ab animo rationali subiectari in materia, tanquam in subiecto inhesionis, & vniri per se ipsam animæ tanquam subiecto informationis; hæc sensatio est immanens respectu animæ; quia manet per vnionem in ipsa anima, à qua efficienter dimanat.

Rursus actio immanens ratione inhesionis, & ratione vnionis potest esse immanens ratione principij, vel ratione termini, vel ratione vtriusque adæquatè, vel adæquatè ratione termini, & adæquatè ratione principij, ita vt ratione cuiuslibet, alio seculo, immanens necessariò euadat. Vel potest esse immanens, neque ratione termini, neque ratione principij, neque ratione vtriusque; sed tantum ratione sui. Actio immanens ratione principij erit illa, cuius principium

pium ita sit determinatum ad immanenter operandum, ut nullam possit transeuntem operationem exercere. Hanc immanentiam omni substantiæ creatæ tribuit Thomistæ asserentes, nullam posse aliquid extra se producere immediate, & per se, sed tantum accidentia illi unita, & inherētia. Actio immanens ratione termini, erit illa, cuius terminus immanenter petit produci, sicut intellectio, quæ petit inherere, vel saltem vniri principio intellectiuo, à quo procedit. Actio immanens ratione termini, & ratione principij adæquatè, & inadæquatè, ratione cuiuslibet, erit productio potentie intellectiue, in opinione, quæ asserit, hanc ex se non petere immanenter produci; & animam posse immediate motum localem, vel aliam operationem in subiecto extraneo producere, iuxta quam neg; principium huius actionis, neque terminus seorsum sufficienti ad immanentiam præstandam actioni, vtrumque tamen necessario immanentiam actioni præfigunt, quia ab hoc principio in specie ad hunc specie terminum non potest transiens actio dimanare, nulla enim anima potest intellectum producere in subiecto extraneo. Actio immanens ratione termini, & ratione principij, adæquatè ratione cuiuslibet erit, quando terminus ex se determinatus est, ut, à quocumque principio producat, fiat immanenter, & principium determinatum est ad immanenter producendum quicquid ab illo procedat. Hæc immanentia potest tribui intellectioni in Thomistarum opinione, iuxta quam, ratione principij adæquatè operatio immanens euaderet, etiam si terminus productionem immanentem non exposceret: quam immanentiam eademmet intellectio ratione termini sufficienter exposcit, seclusa determinatione principij ad immanenter operandum. Actio immanens, non ratione termini, neque ratione principij, sed tantum ratione sui, est actio, quæ ignis igne sibi unitum producit. Quia ignis productus non exposcit vniri principio, à quo producat, neque ignis producens exigit ratione sui vniri sibi ignem productum; neque vterque simul, quia posset idem ignis productus ab eodem igne producte prodire nulla vnione intercedente inter vtrūque. Similiter in sententia asserente ignem posse calorem producere in subiecto extraneo, actio, quæ producit calor ab igne in se ipso, neque est immanens ratione termini, neque ratione principij, neque ratione vtriusque; quia potuit non solum idem specie, ab eodem specie principio transeuntem produci, sed etiam idemmet numero calor ab eodem numero igne per actionem transeuntem produci. Restat ut hæc actio tantum ratione sui immanens dicatur, quæ immanentia per accidens communiter vocatur; quod intelligendum est respectu principij, & termini, non respectu actionis, quia illa actio, per suammet entitatem immanens est, & de potentia absoluta non potest non esse talis; quod autem conuenit alicui entitati per se ipsam non potest illi conuenire per accidens. Fateor hanc immanentiam non esse essentialem huic actioni, quia non conuenit illi ratione differentie specificæ; sed tantum ratione differentie indiuidualis, seu ratione prædicati medij inter differentiam specificam, & indiuidualem, per quod hæc actio non notabiliter differt ab aliis transeuntibus respectibus principij & terminum eiusdem speciei.

8 Iterum immanentia duplex est, quædam respectu eiusdem indiuisibilis principij, à quo procedit actio, alia respectu alijs compartis unitæ principio tanquam alteri compartis immanentia ratione eiusdem indiuisibilis principij est, quando actio, & illius terminus manent informatiue, aut entitatiue in eadem indiuisibili entitate, à quo procedunt: sicut intellectio procedit ab anima rationali, & eadem animæ rationali vnitur, & inheret. Immanentia ratione alijs compartis est, quando effectus producit ab vna parte compositi, & recipitur, atque vnitur alij compartis, non verò principio, à quo fluxit.

9 Rursus immanentia ratione compartis potest esse ratione compartis pertinentis ad totum substantiale, & ratione compartis pertinentis ad totum accidentale. Immanentia ratione compartis pertinentis ad totum accidentale, est, quando actio procedit à forma accidentali, & recipitur in subiecto, talis accidentis, cum quo accidens efficiens totum accidentale componit. Hanc immanentiam habet actio productiua coloris procedentis à primis qualitatibus receptis in subiecto, in quo recipitur actio, & calor productus ex vi illius. Eandem immanentiam habet actio productiua saporis, & aliarum secunda-

darum qualitatum, quæ resultant ex temperamento primarum, & recipiuntur in eodem subiecto, in quo recipiuntur primæ. Hoc immanentia genus improprissimum est, quia non recipitur actio in principio, neque in aliquo, quod cum illo totum substantiale constituit; imò neque specialiter modo procedit à principio aliquo, quod cum subiecto constituit vnum totum per se, licet accidentale. Quia calor eodem indiuisibili modo procedit ab omnibus qualitatibus, quæ cum subiecto non constitunt vnum totum accidentale, sed plures ex calore enim, frigiditate, humiditate, & siccitate, & ex subiecto sit calidum, frigidum, humidum, & siccum: quæ non vnum solum accidentale, sed plura cum subiecto communi constituunt. Quod si sententia externa procedat ab anima, & ab specie quæ simul non constituunt vnum totum per se cum subiecto, sed plura, vnum substantiale, & aliud accidentale; procedit tamen speciali modo ab anima, quæ constituit vnum per se cum materia, quod non procedit ab alio principio; videlicet tanquam à vita radicali, & substantiali, cui primario, & per se formaliter vitalitatis effectus correspondet.

Immanentiam ratione compartis pertinentis ad totum substantiale subdiuido: Alia respectu compartis pertinentis ad totum substantiale essentiale: hanc immanentiam habent sensationes materiales, in opinione, quæ illas constituit productas ab anima, & inherentes, & unitas totum materię. Alia est ratione compartis pertinentis ad totum substantiale integrale. Hanc immanentiam habet actio nutritiua; cuius terminus integraliter vnitur suo principio. Vtrique immanentia est propriissima, quia ratione illius principij productum, & terminus productus constituunt quoddam totum substantiale; & illam habet actio ex prædicato specifico principij productiui, & termini producti ut vnienti extremo præexilienti.

Ex his immanentibus plures possunt in eandem actionem confluere, & immanentiam inherētiā semper vniuiscumatur. Intellectio enim respectu animæ immanens est, quia in ipsa recipitur, & quia illi vnitur; & sensatio externa in mea opinione, quæ illam constituit procedentem ab anima, unitam, & inherētem materiæ, atque simul eidem animæ immediate unitam, immanens est ratione vnionis, & inherētionis in comparte, cum qua illius principium totum substantiale constituit, & ratione vnionis immediate ad ipsam animam.

Inter actiones immanentes rursus alia est simplex emanatio, alia pura actio. Simplex emanatio est illa, quæ productiones procedunt ab essentia, sine consortio alijs compartis creati, sed tantum essentia se habente per modum principij actiui, & passivi respectu illarum: quæ generantur tribuantur, quia generans essentiam producit adæquatè in actu primo potentem has emanationes in lucem edere independentem ab alio compartis creato. Vnde videtur essentia has actiones producere ut instrumentum generantis. Et in hunc sensum loquitur D. Thomas, cum dicit potentias produci ab anima in virtute generantis, in quo Thomistæ loqui debent ne verborum Angelici Doctoris sensum corrumpan, quod expresse docet Caietan. 1. part. quæst. 77. art. 1. in fine: *Diligenter aduerte, & accipe tū, quod apud S. Thomam, cum accidens dicitur agere in virtute substantię, est constructio intransitiua, id est, ipsa virtus substantię. Huc enim tendit tota responsio, quod accidentalis vis, non sua, sed substantia est virtus, quoniam accidens est virtus, cuius est agere, quod est etus, cuius est esse, quod non est, nisi compositi, quod substantia forma est, & accidentali, ut virtute operatur. Non ergo foras intentionalem aliquam formam, ut saltem agere in virtute substantię, ut quibusdam visum est. Quibus verbis ex mente Angelici Doctoris explicat Caietanus, quid sit accidens agere in virtute substantię. In quo sensu intelligendi sunt Thomistæ, cum dicunt essentiam agere in virtute generantis, constructione intransitiua, ut loquitur Caietanus, hoc est, per virtutem, quam primò recipit à generante, per quam, seu media quæ generans dicitur agere.*

Neque simplex emanatio supponit in subiecto aliquod accidens, cum solum ab ipsa dependeat. Vnde si plura accidentia inter se connexa adueniant materiæ, primū accidens, si immanenter producat, per simplicem emanationem procedet, reliqua verò, quæ hoc supponunt, non per simplicem emanationem, sed per actionem simpliciter seu specialiter dictam, prout ab emanatione distinctam, à principio nascuntur. Est insuper simplex emanatio naturæ suæ eorum subiecto, quia cum ab illo oriatur necessario, &

in primo instanti, in quo subiectum producit, & est in actu primo ad talem emanationem; per se loquendo in illo in hanc emanationem erumpet. Dixi *per se loquendo*, quia per accidens potest aqua impediri, ne in primo instanti frigiditatem producat, vel in sequentibus conseruet, etsi per simplicem emanationem frigiditas procedat ab aqua: sic simplices emanationes explicat P. Suarez 1. Metaph. dip. 18. sect. 3. num. 3. & Conimbr. licet non adeo clare, loco postea citando: quod omnes, qui rem hanc attingunt, videntur supponere.

14 Insuper difficultas, an simplex emanatio sit propriè, & strictè actio: Refertur Caietanus à nostro Suariorum suprà, n. 3. qui p. q. 54. art. 3. hanc emanationem dicit esse naturalem sequelam absque operatione media; non tamen explicat quid sit hæc naturalis sequela, & q. 77. art. 1. circa ad secundum similiter ait hanc emanationem esse per efficientiam sine actione media, & putat esse sententiã D. Thomæ ibid. Semel, & iterum in hac re Caietanum legi, & multa nimis subtilia, vel obscura nimis inuenio, neque sine magna opera posse illius mentem explicari censeo. Nostri Conimbr. absolute negant his emanationibus propriam actionis rationem. Ita lib. 1. de Generat. c. 9. q. 1. art. 4. ad finem, & lib. 7. Physic. c. 1. q. vnicã, art. 2. §. *Sit secunda conclusio*, &c. quod non alia ratione probant, nisi quod passionis, quæ ab anima produciuntur, non ab illa procedunt ut à causa integra, aut principalis; sed tanquam à causa minus præcipua, ac velut instrumentum generationis, quod generans ut primaria, & præcellentior causa eiusmodi potentiarum veluti partum edit. Hæc sunt Conimbricenses verba, quorum ratione non premor.

15 Dicendum est cum P. Suarez suprà, has simplices emanationes esse propriissimè actiones, mediis quibus passionibus procedunt ab essentia, quod in aqua frigiditate per se patet, quia cum frigiditas, & quodlibet aliud esse creatum dependeat à causa necessariò habet aliquam dependentiam, per quam tale ens productum, & illius principium, quodcumque sit, produciens constituatur: quæ dependentia, efficientia dicitur, & actio; neque inter efficientiam, & actionem distinctio aliqua reperiri potest, ut falsò putauit Caietanus affirmans emanationem esse efficientiam, & non actionem: quia sicut inter efficiens, & agens nulla est formalis distinctio, ita neque inter efficientiam constituentem efficiens, & actionem constituentem agens. Posset tantum in dubium vocari: an hæc efficientia, seu passio-num emanatio ab illis distinguatur, necne? Cui respondeo emanationem primarum qualitarum ab illis distinguere: quia eadem qualitas potest produci ab hoc agente, vel non ab hoc, sed ab illo; quod signum est euidentem qualitatem non pendere per seipsam, sed per actionem interiectam à suo principio. De aliis passionibus videlicet potentia intellectiva, & volitiva posset à paritate iudicium ferri. Ego tamen qui potentias has superadditas non admitto, hæc questione non premor in passionibus; quæ de facto existunt: Ad has verò, quæ possibiles sunt respectu substantiarum diuersæ rationis ab his, quæ de facto existunt, amplissimum possibilitatis patet campus. In quo existimo dari potentias, quæ si existerent, per se ipsas dependerent ab essentia; & potentias, quæ per actionem imperfectam ab aliis dimanarent; si enim nulla est repugnantia in potentiis superadditis, neque vlla inueniatur in immediata, vel mediata dependentia harum potentiarum à suis principiis.

PUNCTUM II.

Quid sit viuens in actu primo.

§. I.

Triplex sententia refellitur.

Nonnulli ut se ab hac difficultate expedirent dixere plantas non viuere, & rationem communem viuentibus per modum actus primi in principio cognoscitui constituisse, quod reliquis viuentibus distinctis à plantis, quas ipsi inter viuentes non enumerant, & non aliis conuenit. Quod si in Deo negetur principium cognoscitui per modum actus primi, eodem modo neganda erit in Deo vita radicalis per modum actus primi. Neque principij volitui in hac definitione meminisse oportet, quia princi-

pium volituum, vel est separabile à cognoscitui, vel non; si non potest separari, idem erit dici principium cognoscitui tantum, ac si volituum exprimeretur: semper enim ex cognitione vnus deuenimus in cognitionem aliis entitatis, quæ ab illa separari nequit. Quod si principium cognoscitui possit à volitui separari, non erit de ratione viuentis per modum actus primi principium volituum; quia substantia, in qua separatur volituum à cognoscitui, viuens constitueretur per principium cognoscitui, volitui secluso.

Hæc sententia reiicienda est ex dictis Puncto præcedenti, & Controu. 1. Punct. 2. ubi dixi negari non posse plantas propriè viuere; quam sententiam ex Scriptura, & Patribus ibi statui, à qua tantum voce tenus discedere poterit, qui concedat plantas augeri per intus sumptionem: quod genus operandi non reperitur in igne, neque in aliis agentibus, quæ inanimata dicimus, quodque sancti Patres vitam appellant, præcipuè Augustinus, cuius verba neque interpretationis umbram patiuntur, quibus non tantum docet tanquam veram sententiam, plantas viuere; sed illam ex testimoniis Scripturæ deducit; legantur illius verba relata loco citato, & aliud illustre testimonium D. Dionysij ibi adductum.

Negare non est ausus Arriaga plantas viuere: sed multus in aliorum sententiis impugnandis, conceptum non inuenit communem omnibus viuentibus, quem posset in propria sententia defendere. Quapropter disp. 2. sect. 1. subsect. 4. duplicem vitam distinguit, quamdam physicam, intentionalem aliam: Viuens vita physica illud est, quod se potest per intus sumptionem augere. Hoc genus vitæ commune est plantis, brutis, & hominibus. Viuens vitæ intentionali est principium cognoscitui, & appetitui, quod genus vitæ conuenit omnibus animalibus, Angelis, & Deo. Ex quibus infert plantas tantum viuere vitæ physicæ: animalia omnia viuere vitæ physicæ & intentionali: Angelos, & Deum vitæ tantum intentionali. Affirmat insuper vitæ intentionali, & vitæ physicæ nullum dari conceptum communem: sed nomen vitæ æquiuocum esse respectu vitæ intentionalis, & physicæ. Huius sententiæ nullum potest excogitari fundamentum, præter impugnationem aliarum, quas hucusque tradidit Doctores, & cuiusvis quæ conceptum aliquem assignet communem vitæ physicæ, & intentionali. Quapropter satis impugnatum iri illius auctorem existimo, si conceptum vtriusque vitæ communem assignemus, & illius argumentis satisfaciamus, quod me facillè facturum non despero.

Recentiores alij duplex viuens agnoscunt, quoddam animaticum; cuius vita operatur dependenter à materia, talis est vita plantarum, brutorum, & hominis: quia anima rationalis, licet in statu separationis independentem à materia operetur; dum tamen est vnita corpori dependenter à materia operatur. Aliud est viuens non animaticum, seu abstrahens à materia huiusmodi sunt Angelus, & Deus, imò & anima rationalis, quatenus in statu separationis independentem à materia operatur, potest hoc genere vitæ donari. Vtrumque viuens sic definit: *Viuens animaticum est, quod in suo statu naturali constitutum operatur immanenter cum dependentia à materiali deorganizatione.* Viuens autem abstrahens à materia est, *quod independentem à materiali deorganizatione immanenter se exercet, conuertendo se formaliter ad obiecta.* Ne tempus infumamus in explicando exercitio conuersionis ad obiecta: ad mentem huius recentioris, & iuxta verba præcedentis definitionis potest hoc viuens abstrahens à materia definiri, *quod independentem à deorganizatione accidentalitè est potens cognoscere, & appetere.* In priori definitione viuens animatici addidit particulam illam *in statu naturali*, ut excluderet à ratione actionis vitalis productionem caloris, quam anima immanenter producit dependenter à deorganizatione accidentalitè: quia illum producit dependenter ab vnione, quæ deorganizationem exigit. Non ego particulam hanc ex hoc capite in definitione ponerem, anima enim etsi vnionem petat ad producendum calorem in subiecto, quod informat; non deorganizationem immediatè ad ipsam actionem productiuam caloris exposcit; sed tantum mediatè, ex quo titulo poterat productio caloris ab anima procedens excludi à ratione vitalis; quæ posset in exigentia deorganizationis immediatè ad ipsam requiritæ constitui. Posset etiam hæc actio vitalis non recentiori, quia illius terminus immanenter produci non petit.

Expendo in primis, quid recentiores in hac noua sententia inuenierint: